

Marian Żurowski

"Kirchliches Eherecht mit dem Entwurf der CIC-Reformkommission", Ulrich Mosiek, Hartmut Zapp, Freiburg im Breisgau 1981 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 26/1-2, 306-307

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

storico-giuridici, Ed. III Roma 1970 ss. XV + 660 oraz Georgio Delgado, *La Curia Romana El gobierno central de la Iglesia*, Pamplona 1973 ss. 531. Pierwsza z nich uwzględnia bardziej aspekt historyczny, a druga, choć obszerna, nie opisuje wszystkich dykasterii. Dzieło *Kuria Rzymska* ks. prof. Edwarda Szafrrowskiego chociaż jest objętościowo mniejsze i zawiera tylko najważniejsze wiadomości o poszczególnych dykasteriach to jednak stanowi ogromną wartość naukową między innymi ze względu na zgromadzoną i wykorzystaną obszerną i najnowszą literaturę przedmiotu. Bibliografia obejmuje 18 stron i zawiera nie tylko opracowania ogólne ale także specjalistyczne odnoszące się do poszczególnych dykasterii. Jest to literatura najnowsza a źródła wykorzystane aż do 1981 r. Jej wartość praktyczną i naukową podnosi wielka przejrzystość treści, jasność układu materiału oraz niezmiernie cenny indeks rzeczowy zawierający wiele haseł i na pewno bardzo pracochłonny. Wielka pracowitość Autora znana z wielu prac i wydawnictw, okazała się tutaj w całej pełni, gdyż dzieło zawiera wiele przeróżnych szczegółów odnoszących się do dokumentacji i literatury przedmiotu. Przy tej okazji należy podkreślić jako szczegół bardzo pozytywny, mianowicie, zamieszczenie oddzielnego wykazu dokumentów dotyczących odnowy Kurii Rzymskiej. Prosty język, czytelny dla wszystkich i ciekawa tematyka sprawiają, że pracę czyta się z ogromnym zainteresowaniem. Wyżej omówione przymioty monografii stawiają ją, w rzędzie niezmiernie cennych pozycji kanonistyki polskiej.

ks. Henryk Misztal

Ulrich Mosiek, Hartmut Zapp: Kirchliches Eherecht mit dem Entwurf der CIC-Reformkommission 5 neubearbeitete Auflage, Freiburg im Breisgau 1981, Rombach, S. 301.

12 lutego 1978 r. zmarł Ulrich Mosiek, prof. Prawa Kanonicznego we Fryburgu im Breisgan. Przed śmiercią upoważnił on swojego byłego asystenta, Hartmut'a Zapp'a do kontynuowania pracy nad kolejnymi wydaniem Kościelnego prawa małżeńskiego. Sam autor przygotował cztery wydania tego dzieła w latach: 1968, 1972, 1976 i 1979.

Z jednej strony Hartmut Zapp widział potrzebę uwzględnienia w nowej edycji posuwających się prac reformy Komisji Prawa Kanonicznego, z drugiej jednak strony musiał się liczyć z ograniczonymi możliwościami wydawniczymi, które nie pozwalały na większe rozbudowywanie dzieła. Z tego też powodu cały szereg zagadnień został skromniej potraktowany z tym jednak, że nie wprowadzono zmian w zasadniczym rysie istotnych treści. Uległ pewnej zmianie wykaz literatury ze względu na konieczność skreślenia jednych, a

włączenia nowszych pozycji, sygnalizujących przynajmniej kierunek rozwoju myśli.

Piąte wydanie, jak widać z powyższych danych, zachowuje w dalszym ciągu systematykę Kodeksu Prawa Kanonicznego. Publikacja ta jest dziełem okresu przejściowego. Szkoda tylko, że bardziej wyraźnie nie został zaznaczony osobisty wkład Hartmuta Zapp'a. Można tego dokonać dopiero przy bardzo szczegółowej analizie i porównywaniu poprzedniego wydania z obecnym. Nie nastrocza natomiast pod tym względem kłopotu część sygnalizowana przedtem kursywą, a omawiająca pewne projektowane przez Komisję zmiany. Obecnie potraktowane są one szerzej.

Zasadniczo mamy uwzględniony schemat z 1975 r., a przecież prace Komisji już są bardziej zaawansowane i można by wykorzystać późniejszy stan schematu. W dodatku bowiem na końcu tekstu zasadniczego prawa małżeńskiego zamieszczony jest Schemat Komisji Prawa Kanonicznego według stanu z 1975 r., ale ze zmianami, które zostały opublikowane w *Communicationes* z 1977 i 1978 r.

A zatem dzieło to, jak wyraźnie zaznaczono we wprowadzeniu, ma charakter przejściowy i służy zaspokojeniu chwilowych potrzeb, zanim będzie można dostarczyć opracowania prawa małżeńskiego według nowego Kodeksu.

Ks. Marian Żurowski

Gerhard Bieser, Preussische Kirchenpolitik in der Bismarckära — Die Diskussion in Staat und Evangelischer Kirche um die Neuordnung der kirchlichen Verhältnisse Preussens zwischen 1866—1872, Walter de Gruyter, Berlin-New York 1980 ss. XII + 2 nlb + 608 in 8°

Pracę wydano jako 49 tom publikacji Komisji Historycznej w Berlinie. Jest to dysertacja przyjęta w 1976 r. przez Wydział Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu w Tybindze. Jak podkreśla w przedmowie promotor pracy prof. K. Scholder, zaskakujący jest wynik badań autora: ostateczne ukształtowanie organizacji Kościoła ewangelickiego w Prusach nastąpiło nie po wojnie niemiecko-francuskiej i po kulturnym okresie ale już w latach 1866—1872, tj. bezpośrednio po wojnie niemiecko-austriackiej w 1866 r. Przyjęto system konsystorsko-synodalny. Model wypracowany wówczas przetrwał do końca II Rzeszy. Praca wkracza na nowy teren. Opiera się na materiałach w części bardzo trudno dostępnych. Autor przebadał nieopublikowane źródła w 7 archiwach, w tym w Centralnym Archiwum Państwowym NRD w Merseburgu. Poza tym wykorzystano 118 pozycji źródeł drukowanych. Uwzględniono 242 pozycje ulotek i literatury polemicznej. Autor oparł się na 106 rozprawach naukowych. Dochodzą 33 pozy-